

BODORÓCZKI JÁNOS őrnagy

GONDOLATOK AZ ASZIMMETRIKUS HADVISELÉS LOGISZTIKAI TÁMOGATÁSÁRÓL

THOUGHTS ABOUT LOGISTIC SUPPORT OF THE ASYMMETRIC WARFARE

Napjaink egyik legnagyobb katonai kihívása, az aszimmetrikus hadviselés. A cikk első fejezetében összegzem az aszimmetrikus hadviselésre vonatkozó kutató tézis. A szerző a fejezetben a tézisre alapozva bemutatja, hogy a történelem folyamán mely védelmi stratégiák jellemezték a kis államok konvencionális nemzetvédelmi stratégiáját. Történelmi példákon keresztül ismerteti, illetve összegzi az aszimmetrikus hadviselés hatékonyságát. Következtet az aszimmetrikus hadviselés felhasználhatóságára – mint nemzetvédelmi stratégiára. A második fejezetben a szerző összegzi néhány gondolattal az ellátási lánc szemléleten alapuló logisztikai támogatást. Bemutatja az aszimmetrikus hadviselés támogatásának főbb problémáit. Megfogalmazza az alapvető igényeket a logisztikai támogatással szemben. Új szemléletű ellátási modellt mutat be. Vizsgálja a polgári logisztikai eljárások alkalmazhatóságát a katonai logisztikában. Vizsgálja a készletképzés lehetőségeit. Kulcsszavak: aszimmetrikus hadviselés, logisztika, támogatás.

In the first chapter the author summarizes a thesis about asymmetric warfare. based on this research the author presents historical examples for small nation states' approach to develop homeland defence strategies. the author suggests an asymmetric strategy as a national defence strategy. in the second chapter the author summarises logistic support system based on supply chain. after that, he shows some support and maintenance problems of asymmetric warfare. finally the author proposes a new approach to supply chain based on asymmetric warfare. Keywords: asymmetric warfare, logistic, support

BEVEZETÉS

A történelem során a kis államok a nemzetvédelmi politikáját befolyásolta a földrajzi elhelyezkedés, a rendelkezésre álló erőforrás, külpolitikai cél stb. Ezen államok általában hagyományos modell szerint építettek fel a biztonsági stratégiájukat, melyek négy alapfeltevést tartalmaztak.

egyértelműen felírhatók. A történelem szolgáltatott példát valamennyi elképzelés sikerére, illetve kudarcára is. Felmerül a kérdés:

- A kis államok hogyan védhetik meg magukat?
- Létezik - e alternatíva a fent említett védelmi stratégiákra?
- Hogyan lehet egy alternatív stratégiát hatékonyan támogatni?

Az írás terjedelme nem teszi lehetővé a taktikai-, a hadműveleti-, és stratégiai szintek sikerének elemzését. Az írásnak nem célja az aszimmetrikus hadviselés létjogosultság kutatása, viszont kiemelt feladata a támogathatóságának vizsgálata.

1. A konvencionális nemzetvédelmi stratégiák [1]

Vizsgáljuk meg a fent említett védelmi stratégiákat néhány jól ismert történelmi példán keresztül! A történelem során a kis államok a nemzetvédelmi politikáját befolyásolta a földrajzi elhelyezkedés, a rendelkezésre álló erőforrás, külpolitikai cél stb. Ezen államok általában négy hagyományos modell szerint építették fel a biztonsági stratégiájukat.

Az első megközelítés szerint, valamely nagy állam hadseregét mintázva létrehozták saját fegyveres erejüket. A létrehozott — az állam méretéhez képest nagy — fegyveres erő általában aránytalanul nagy terhet rótt a gazdaságra. Hatékonysága megkérdőjelezhető, és hamis biztonságérzetet ad.¹ Történelmi példák is mutatják, hogy a létszámbeli fölény önmagában nem elegendő a győzelem kivívásához.²

A második megközelítés a szövetségi rendszerhez való csatlakozás. [1]³ A kis államok, ha növelni akarják biztonságukat, szövetségi rendszerhez csatlakoznak. Történelmi példák szerint e szövetségi rendszer nem minden esetben nyújt elegendő védelmet a szövetség államainak.⁴

A harmadik esetben semlegességet deklarálnak [1].⁵ E nemzetvédelmi stratégia addig működik, amíg adott állammal szembenálló fél a semle-

¹ 2008-ban a nagy hadsereg mintájára szervezett Grúz haderő az orosz nyomás alatt néhány nap alatt összeomlott.

² 1939-ben a milliós létszámú Lengyel haderő alig egy hónap alatt megadta magát a támadó német hadseregnek.

³ 21. oldal.

⁴ 1939-ben a Lengyelországi német agressziót nem követte lényeges katonai művelet Angol-Francia részről.

⁵ 23. oldal.

gességet elismeri. Végül néhány esetben tömegpusztító fegyverek megszerzésére törekedtek. A módszer kifizetődő lehet, ám számítani lehet nemzetközi ellenállásra, illetve elszigetelődésre. Mind a négy fent említett stratégiának egy közös vonása van: többé-kevésbé valamennyi a konvencionális elvek szerint tervezi alkalmazni haderejét. A kérdés az, hogy kínálkozik-e más lehetőség a kis államok számára, ha hatékonyan akarják megvédeni magukat egy számbeli-, és/vagy technikai fölényben levő ellenséggel szemben? Nézzünk néhány történelmi példát, amikor kis államok náluk jóval erősebb hadi gépezetekkel voltak kénytelenek felvenni a harcot.

2. Az aszimmetrikus hadviselés néhány történelmi példája [1]⁶

2.1 A Jugoszláv partizánok

A második világháborúban a Jugoszláv hadsereg alig tizenegy nap alatt feltétel nélkül megadta magát a náci haderőnek. A feltétel nélküli megadás ellenére, Tito partizánjai tovább folytatták a harcot. A sikert az alábbiakban kereshetjük: Az ellenállási mozgalom hagyományokkal rendelkezett, mely nem a legyőzött konvencionális haderőn alapult. Emellett számos Spanyol polgárháborút megjárt veterán erősítette a földalatti mozgalom sorait. A számos kollaboránson túl a nép közösen lépett fel a közös ellenséggel szemben. Jól bevált mobil partizán taktikán alapult. A maximális veszteségokozás mellett kerülték a saját erő veszteséget. A történelmi példa két fontos tényre mutat rá. A hagyományosan felszerelt, hagyományos elveket követő-, hagyományos elvek szerint kiképzett haderő, tizenegy nap alatt elbukott egy nálánál lényegesen jobban felszerelt háborús gépezettel szemben. A teljes megadás után irreguláris hadviselésre alapozva lehetséges sikeres fegyveres ellenállást szervezni.

2.2 Az első orosz–csecsen háború

1994-ben Oroszország — néhány fedett művelet után — hagyományos hadereje elárasztotta Csecsenföldet. Kevesebb, mint két évvel később az

⁶ 93-155 oldal.

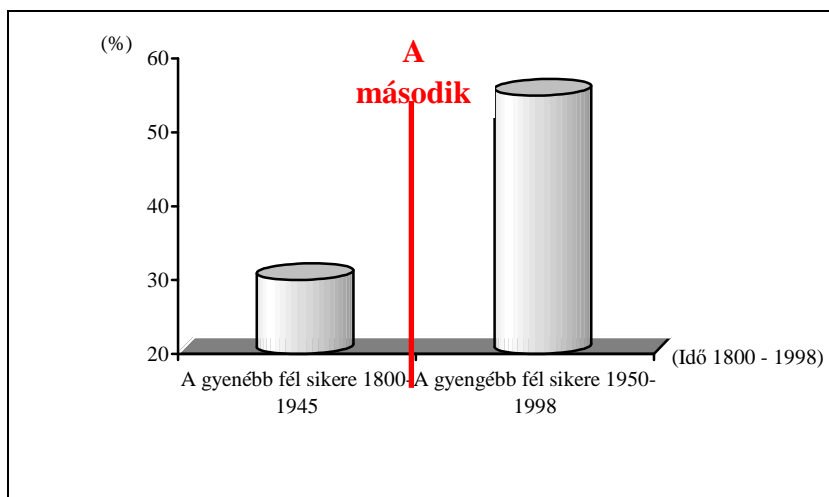
orosz sereg visszavonult a kaukázusi köztársaságból. A siker titka — a támogatottságon, a függetlenség utáni vágyon, a nemzeti büszkeségen túl — az irreguláris stratégiában keresendő. Ezen túl, számos csecsen harcosháborús tapasztalatokat szerzett a megszálló hadsereg katonájaként. A háború legfőbb tapasztalata, hogy egy decentralizált, nagy rugalmassággal bíró, önálló műveletre képes alegységeket alkalmazó, hivatásos katonai múlttal rendelkező parancsnokok által vezetett szervezet képes a katonai győzelem kivívására egy nála lényegesen erősebb ellenséggel szemben is. A teljesség igényével meg kell említeni, hogy 1999-ben az irreguláris hadviselésre felkészített orosz haderő visszatért Csecsenföldre ahol már sikert aratott.

1994 előtt az orosz vezetés nem engedhette meg a kulcsfontosságú helyen fekvő Csecsenföld elszakadását. Az első csecsen háborúban bebizonyosodott, hogy a csecsen függetlenség gyors elérésének feltételei nem adóttak. Az orosz vezetésnek a csecsen függetlenségi törekvésekre az első csecsen háborúval adott válasza azonban olyan brutálisnak volt, hogy a háborút követően a konszolidációnak esélye sem volt. A gazdasági újjáépítés elmaradt, a politikai elit az orosz beavatkozást nem tudta elkerülni. Az immár másodszor vezetett orosz támadás ellen a terrorista módszereket alkalmazták Csecsenföldön, és az Oroszországi Föderáció más területein. A harcok kiterjedtek Dagesztánra, Ingusföldre, Kabard-Balkár földre kiváltva az itteni társadalmak elégedetlenségét. 2001. szeptember 11. után a csecsen radikális mozgalmak végleg elszigetelődtek. Oroszország számára napjainkban az hozza a legnagyobb kihívást, hogy kormányozhatatlansága következtében az Észak-Kaukázus térsége egyfajta politikai fekete lyukká változik az Oroszországi Föderáció területén belül. [12]

2.3 A második háború Libanonban

A Hezbollah fegyveres erőit, speciálisan az irreguláris hadviselésre felkészített és szervezett független műveletekre képes alegységek képezték a 2000-évre. A legfontosabb tény ebben a háborúban, hogy az Izraellel szemben álló fegyveres erő nem egy konvencionális hadsereg bukása után, ad-hoc létrejött irreguláris sereg. Nem volt konvencionális haderő, de nem volt gerilla sereg sem. A fent említett példák megmutatják, hogy az irreguláris hadviselés követhető alternatíva egy szembenálló létszámban-, technikai felszerelésben fölényben levő ellenséggel szemben.

Különösen igaz ez akkor — kiemelten a második libanoni háború tapasztalatait figyelembe véve — ha haderőt kifejezetten az irreguláris hadviselésre készítik fel a harcok megkezdése előtt. A részletes kutatás rámutat, hogy a végső katonai siker dinamikusan kezd eltolódni az irreguláris fél javára (1. ábra).

1. ábra. Az aszimmetrikus hadviselés katonai sikereinek alakulása 1800-1998 közt⁷

A hagyományos modell szerint felépített biztonsági stratégiák, és az aszimmetrikus hadviselés néhány történelmi példája után — összegzőképpen — kijelenthető, hogy létezik alternatív megoldás a kis államok részé re, amelyek biztonságukat egy náluk jóval erősebb hadigépezettel szemben kívánják szavatolni. Amennyiben a tömeghadseregek másolására anyagilag nem képes az ország, a szövetségi rendszerhez való csatlakozást a politika nem támogatja, a semlegesség deklarálása nem nyújt kielégítő biztonságérzetet, a tömegpusztító fegyverek birtoklása nem összeegyeztethető az ország értékrendjével megfontolandó, hogy a haderőt egy — a hagyományos elvektől gyökeresen eltérő — aszimmetrikus elvek szerint szervezett hadviselésre készítsék fel. A fent említett példák után logikusan felmerül a kérdés: Lehetséges-e az irreguláris elvekre alapozva professzionális haderőt felkészíteni? Hogyan lehet az így felkészített had-

⁷ A szerző által készített ábra. Adatforrás:[1]

erőt hatékonyan támogatni? Melyek lehetnek a logisztikai támogatás alapelvei a professzionális–irreguláris haderőben?

3. A professzionális – irreguláris haderő [1]⁸

A fenti történelmi példák rámutattak, hogy az irreguláris hadviselés lehetséges alternatíva a kis országok számára egy számbeli és/vagy technikai fölényben levő ellenséggel szemben. Az irreguláris hadviselés lehetőségei jobban kiaknázhatók, ha az ilyen típusú fegyveres küzdelmet hivatásos katonák vezetik. Az irreguláris hadviselés sikerére a legnagyobb esély akkor van, ha a haderőt a fegyveres küzdelmek előtt felkészítik erre a fajta harcmodorra. Ahogy az elemzés bemutatta, a fegyveres konfliktus előtt el kell fogadni az irreguláris hadviselést stratégia-ként. Meg kell alkotni, az ezt támogató infrastruktúrát. A támogatás szervezésénél figyelembe kell venni, hogy a fegyveres küzdelem lefolyása a hagyományostól jelentősen eltérő lehet. Például: jelentős területi veszteségek keletkezhetnek rövid idő alatt, az agresszor a kis ország területére esetleg fegyveres harc nélkül vonul be. A hadviselés elnyúlik, a civil lakosságot fokozott nyomásnak teszik ki. Összegezve kijelenthető, hogy amennyiben egy kis állam nem a hagyományos négy védelmi stratégia mentén kívánja szavatolni biztonságát, logikus választás lehet a védelmi elképzeléseit, illetve a haderejét már békeidőszakban az aszimmetrikus harcra felkészíteni, ahelyett, hogy jelentős erőket, eszközöket investál egy olyan haderőbe, amely nagy valószínűség szerint nem lesz képes feltartóztatni az agresszort. Vagyis tanulva a történelemből nem várja meg haderejének a hagyományos elvek szerinti bukását, hanem időbeni kezdeményezéssel előnyre próbál szert tenni.

4. Az aszimmetrikus hadviselés logisztikai támogatása

4.1 A gerilla hadviselés klasszikusai

A logisztikai támogatás vizsgálata előtt szükséges néhány szóval tárgyalni az aszimmetrikus hadviselés ikonikus alakjainak írásait. Mao Ce Tung

⁸ 26. oldal.

szerint a gerilla hadviselés három fázisra osztható. Az első fázisban felépül a szervezet, a másodikban megkezdődnek a gerilla hadviselésen alapuló műveletek, a harmadik fázisban sor kerül az ellenség teljes megsemmisítésére. Mao alapelveként tekint a lakosság támogatására. Ernesto „Che” Guevara is a lakosság támogatására épít. Elképzelései számos ponton találkoznak Maoéval, de fenntartja a lehetőséget a hagyományos haderővé való átalakulásra. „Che” szerint a gerilla hadviseléshez speciális stratégiát igényel. Ezen új speciális hadviselési stratégia egyik jelentős megalkotója Vo Nguyen Giap tábornok. A tábornok szintén három szinten három fázisra osztotta a gerilla hadviselést, viszont előszeretettel kombinálta a hagyományos mobil hadviseléssel.[1]⁹ Az aszimmetrikus hadviselés e három „ikonja” szerint az e fajta harcmodor egymástól jól elkülöníthető fázisokra osztható. Valamennyi fázisnak kizárólag rá jellemző sajátosságai vannak, ebből következik, hogy csak a rá jellemző logisztikával támogatható. Néhol a speciális stratégia is megjelenik az elképzelések közt. Ha a harceljárások során speciális stratégiáról beszélünk, vajon milyen eredményeket érhetünk el, ha a tudatosan-, modern logisztikai stratégiák-, eljárások alkalmazásával tervezzük a logisztikai támogatást? A következő táblázatban az egyes szerzők szerint néhány gondolattal vizsgálom az egyes fázisok támogatási lehetőségeit.

	1. fázis	2. fázis	3. fázis	Logisztikai elképzelések	Megjegyzés
Mao	Szervezetépítés	Gerilla műveletek	Megsemmisítés	Lakossági kooperáció és támogatás, ellátás, kiképzés bázisokkal szervezve. Könnyű nem feltétlen egységes fegyverzet.	A teljes megsemmisítés a mai katonai gondolkodásban nem cél.

⁹ 10 – 14. oldal

	1. fázis	2. fázis	3. fázis	Logisztikai elképzelések	Megjegyzés
„Che”	Szervezetépítés	Gerilla műveletek	Megsemmisítés, a gerilla haderő a végső cél eléréséhez konvencionális haderővé alakul.	Lakossági támogatás	
Giap	Gerilla műveletek	Gerilla-, konvencionális hadviselés kombinációja	Hagyományos elvek szerinti ellentámadás.		
A logisztikai lehetőségek ma	Modern logisztikai stratégiák alkalmazhatók az ellátás szervezésénél. Az ellátási lánc szakadása tudatosan tervezhető.	„Kész”, kipróbált eljárások állnak rendelkezésre az elszakadt alegységek támogatására.	Szintén „kész” eljárások állnak rendelkezésre a konvencionális haderő támogatására.		A lakossági támogatás ebben az esetben sem nélkülözhető

2. ábra. A gerilla hadviselés egyes fázisainak támogathatósága¹⁰

¹⁰ A szerző áttalkéscsújtett ábra. Adatforrás: [10], [11].

4.2 Ellátási lánc vs. aszimmetrikus hadviselés

A jelentős erőt felvonultatni képes szövetségek [2], valamint e szövetségek tagállamai — így a Magyar Honvédség — logisztikai támogatása ellátási lánc alapú. Hadászati-, hadműveleti-, harcászati szinten készleteket képezünk úgy a műveleti területen, mint a hazai bázisokon. Az ellátási lánc végén az ellátandó objektumot, személyt találjuk. A logisztika elsődleges célja a felhasználói igények kielégítése. A hagyományos hadviselés támogatásánál rögzítik, hogy a támogatásra a katonai logisztika hivatott. A feladatok megoldását a szervezetben létrehozott képességekre, és a polgári erőforrások igénybevételére alapozzák. A katonai logisztika feladati végrehajtását kétfazatos (központi tervezés-, szakirányítás szervei; csapattagozat) rendszerben tervezi. Jelentős szerepet szán a nemzetgazdaságban rendelkezésre álló erőforrások felhasználásának. Háborús műveletek során (országhatáron belül) stratégiai-, hadműveleti szinten tervezett logisztikai szervekkel, központi készletekkel, az ország infrastrukturális hálózatával számol. Az utánpótlást igénylés alapon tervezi. [3]

A logisztika a teljes ellátási folyamatot felöleli az előállítástól a felhasználásig, beleértve az inverz logisztikát. Egy rendszerben gondolkodik. Szervezeteken, határokon keresztül működik. Megbízik a szervezet (NATO) által működtetett ellátási láncban. Műveleti és a harcászati szint vezeti a rendszert (Pull elv). [4] Mi történik vajon a hagyományos ellátási rendszerrel, a központi készletekkel, ha a létszámban és/vagy technológiában fejlettebb haderő órák alatt jelentős területi sikert ér el? Mihez kezdünk a stratégiai-, és hadműveleti szinten szervezett logisztikai elemekkel, ha készlet híján nem képesek az ellátásra?

Az aszimmetrikus hadviselés támogatása során a logisztikának a hagyományostól lényegesen eltérő kihívásoknak kell megfelelnie: A létszámbeli fölényben levő szembenálló fél valószínűleg gyorsan, nagy területet száll meg. A technikai fölényben levő szembenálló fél képességei miatt a légi utánszállítás valószínűleg lehetetlen lesz, az utánpótlás a földre kényszerül. A gyors területvesztés miatt a hadászati-, hadműveleti készlet a harcászati szint számára elérhetetlen lesz, a felhalmozott készletektől az alegységek elszakadnak. Az ellátási lánc megszakad. Amennyiben az aszimmetrikus hadviselést tudatosan választjuk erre különös körülményekkel fel kell készülni.

E kiinduló feltételekkel kell megfelelni a logisztika rendeltetésének: a megfelelő eszközt-, anyagot, a megfelelő időben a megfelelő helyre a megfelelő minőségben a végfelhasználó számára elérhetővé kell tenni. Kiemelkedő feladat (felhasználó igény) az önfenntartás megoldása, a mobilitás biztosítása. Mindezt úgy kell megoldani, hogy a támogató szervezet igazodjon az autonóm alegységek mobilitásához, képességeihez. Fel kell oldani az ellentmondást a megszakadt ellátási lánc, és a felhasználói igények közt. Elhúzódó támogatást kell szervezni, lényeges utánpótlás - rászállítás nélkül.[1]¹¹

Az aszimmetrikus hadviselést támogató logisztikai rendszer több mint bunkerek, fegyver-, és lőszerraktárak, kórházak rejtett rendszere. Az aszimmetrikus hadviselés támogatásához gyökeresen új szemléletre lehet szükség, mely kihat a logisztika minden szintjére. Érinti a szervezeti keretet, az alkalmazást, a meglevő szervezeteket, felelősségi köröket, a koncentrált raktárakat, a logisztikai vezetést, a létszámot. Az új, alapvetően eltérő feladat ismeretében alapvető tartalmi változások valószínűek a gazdaság mozgósításában, a csapatok átcsoportosításában, a szétbontakozásban. Említésre méltónak tartom annak vizsgálatát is, vajon milyen hatással van az esetleges agresszor csapatokra a tény, hogy biztosan nem tudnak hagyományos értelemben harcérintkezésbe kerülni, harcba vetni csapataikat.[9]

4.3 A megoldás – Az érem másik oldala egy logisztikus szemével

Bármely haderő — szélsőségesen leegyszerűsítve — három egyszerű szempont alapján jellemezhető: a manőverező képesség, a tüzerő és a védettség. Ha le akarjuk győzni, legalább két képességét felül kell múlni. Hasonló jellemzés a logisztikára is felállítható: a logisztika manőverező képessége a szállítási kapacitáson múlik, az ereje az a sebesség, amellyel a keletkezett veszteségeket illetve felhasználásokat pótolni tudja, a védettsége az a képesség, amellyel a készleteit képes megóvni. A szemben álló fél képességeit — a logisztikai képességet is — felül kell múlni, vagy előnyét irrelevánssá kell tenni. A logisztikát is — mint a fegyveres küzdelmet — az asszimetria elvei szerint kell szervezni úgy, hogy az effajta

¹¹ 163. oldal.

hadviselést kellő rugalmassággal-, mobilitással ki tudja szolgálni. E logisztikai alapelvek megvalósításának, a telepíthetőség-, a mozgékonyság-, és manőverező képesség követelményeinek való megfelelésnek doktrínális akadálya nincs.[3]¹²

4.4 A szemben álló fél ellátásának felülmúlása.

A technikai-, és létszámbeli fölényben levő ellenséget az ellátás gyorságában lehet felülmúlni. Mivel harcát nem saját területén vívja, valamennyi anyagi utánpótlását magával kell hoznia hosszú ellátási láncot fenntartva. Bármely utánpótlási anyagot vesszük példaképp, az minden esetben hosszú időt tölt az ellátási láncban. Ha gyorsabban tudunk veszteséget okozni, mint ahogy a szemben álló fél veszteségei pótlására képes, előbb-utóbb kénytelen lesz meghátrálni. A szemben álló fél ellátási képességének csökkentése az egyik összetevő. A másik oldalon a saját csapatok ellátási képességének megőrzése áll. Az ellátási lánc szemléleten alapuló logisztika átgondolására lehet szükség a speciális felhasználói (hadműveleti) igények miatt. Az egymástól független csoportokat valószínűleg egymástól független ellátással lehet tervezni. Az ellátási lánc így átalakulhat hálózattá. A hálózatos felépítés legfőbb előnye, hogy a láncsal szemben, szakadása esetén is képes az ellátásra. Az ellátási hálózat a csoportok rugalmassága miatt rendkívül rugalmas, és gyors lehet, szemben a merev ellátási láncsal. Az új szemlélet lehetővé teszi a kis alegységekkel való nagy kiterjedésű együttműködést, decentralizálja a logisztikai műveletet, könnyen ad választ a műveleti kihívásokra, felgyorsul, és valós idejűvé válik a nagy távolság, a bonyolult környezet ellenére. Létrejöhét egy decentralizált, nagy területet átívelő, több hálózati csomóponttal rendelkező ellátási hálózat. [5] A rendszer működtetéséhez már nincs többé szükség egymást követő operatív logisztikai lépésekre.

Az ellátás felülmúlása során számolni kell a zsákmányolt eszközök felhasználásával. A zsákmányolt eszközök felhasználásával nemcsak a szemben álló fél képessége csökken, hanem ugyanakkor a saját fél képessége növekedik. Mivel a műveletek során a szemben álló fél logisztikája biztosan célpont lesz, valószínűleg eszközök is „fogságba” esnek.

¹² 5.1.1.1 - 5.1.1.3 fejezet

Vajon növelhető-e az aszimmetrikus hadviselést vívó harcos logisztikai támogatása, ha már a kiképzés során felkészítjük a logisztikus katonát a zsákmányolt eszközök saját felhasználására?

4.5 A felszerelés

Ahhoz hogy a technikai és/vagy létszámbeli fölényben levő ellenség utánpótlási képességeit felülmúljuk, a keletkezett veszteségeket illetve felhasználásokat gyorsabban kell tudni pótolni, mint ahogy arra ő képes. Számításba kell venni a harcmodor sajátosságaiból adódó — a hagyományos hadviseléstől valószínűleg lényegesen eltérő — várható veszteségeket. Mivel az aszimmetrikus harc során a döntő ütközetet kerüljük, a várható veszteségek eltérnek — főleg a technikai veszteség lesz lényegesen kevesebbek — a klasszikus elvek szerint számítottaktól. A várható kevesebb veszteség feltételezi a szükséges logisztikai létszám redukálhatóságát.

Az aszimmetrikus hadviselésre felkészített haderő felszerelésénél figyelembe kell venni a várható elszakadást a központi készletektől. A felszerelés túlnyomó többségét olyan formában kell megválasztani, ami szükség szerint központi szállítás nélkül is pótolható. Ez abban az esetben lehetséges, ha a haderőt, túlnyomórészt olyan eszközökkel szereljük fel, ami a polgári életben is nagy számban megtalálható, vagyis a nemzetgazdasággal csereszabatos. (Például kereskedelmi forgalomban is kapható személygépjárművek) Ezt az elvet követve a haderő harckiszolgálási rendszer szolgáltatásainak jelentős része már a felkészülés időszakában kiszervezhető a nemzetgazdaságba. (Pénzügyi, élelmezési, szállítási-, üzemanyag ellátási-, raktározási funkciók, adminisztratív funkciók) Hasonló radikális logisztikai funkció kiszervezési megoldások a polgári logisztikában hosszú ideje léteznek (4PL logisztika). A kiszervezés drasztikus anyagi, pénzügyi, humánpolitikai változásokat okozna, mely valószínűleg az összköltségek csökkenését is magában hordozná. A támogatási rendszert a rész rendszerek hálózatának összessége jellemezné. A tevékenység kihelyezéssel jelentős hierarchia csökkenés érhető el. Rendkívüli módon lecsökkenne az átfutási idő.

A felkészülés időszakában további lehetőséget kínál a polgári logisztika modern eljárásainak alkalmazása. A logisztikai központokat virtuálisan a rendszerbe kapcsolva további lehetőségek kínálkoznak a kiszervezésre. Az új rendszer primer jellemzője a rugalmasság lenne, melynél

fogva az ellátás kockázata csökken, és fokozottan megfelelhet az alapvető felhasználói (hadműveleti) követelménynek, a rugalmasságnak.[6]

4.6 Készletképzés

A jól megválasztott felszereléssel a harc megvívásához szükséges harcászati készletek döntő többsége a kis alegységeknél elhelyezhető. A hadműveleti-, hadászati készletek tárolásánál jelentős szerepet kaphatnak a rejtett bunkerek, fegyver-, és lőszerraktárak, egyéb fedett létesítmények. A készleteket úgy célszerű képezni, hogy az minél közelebb legyen a felhasználás helyéhez, számítva a várható területveszteségre, ami miatt a közvetlen ellátás kizárt.

Az e fajta készletezés, a katonai logisztika számára korántsem ismeretlen feladat. [7] Már húsz évvel ezelőtt készült tanulmány, amely arra számított, hogy az ország jelentős területe műveleti területté válhat. E kutatásban hangsúlyozta a szerző az önálló nemzeti ellátást, melyet fokozottan a nemzetgazdaságra alapozott. Itt felvetődött az anyagi készlet felhasználás prognosztizálásának problémája is. Különös gondossággal kell eljárni, hogy elkerülhessük az alulméretezést, és a túlbiztosítottságot. A készletek elhelyezése a szervezés szempontjából kulcskérdés. [8] Az írás keretei közt is megállapítható, hogy a jelenlegi logisztikai elvek teljes átgondolása válhat szükségessé, ha egy nemzet az aszimmetrikus hadviselést választja nemzetvédelmi stratégiájának alapjául.

	Hagyományos hadviselés támogatása	Aszimmetrikus hadviselés támogatása
Előny	A rendszer kidolgozott; Az oktatás, képzés, kiképzés jó színvonalú; Széleskörűen tapasztalt szakembergárda;	A támogatás átalakításra elméleti munkák rendelkezésre állnak; Kevesebb anyagi ráfordítást igényel; a készletképzésnél az ország lehetőségeire lehet támaszkod- ni. Ellátás decentralizálható
Hátrány	Rugalmatlan; Végrehajtói szinten nélkülözi a mindennapos modern megoldásokat; Elavult eszközpark; Gyenge elismertség.	A rendszer kidolgozatlan; Nincs tapasztalat; A háborús veszély előrejelzése előtt meg kell kezdeni a készletezést, a rejtettség érdekében; ellátási rendszer nehezen átlátható;

	Hagyományos hadviselés támogatása	Aszimmetrikus hadviselés támogatása
Lehetőség	Civil területről „agyelszívás”.	Átütő változtatásokkal jelentős lépéselőny érhető el; Legmodernebb logisztikai eljárások alkalmazhatók; Civil területről „agyelszívás”; A logisztikai szolgáltatást nyújtó nem szükségképpen katona. A készletezés alapja a stratégiailag meghatározó anyagfajta lehet (lőszer); az alegység közvetlen ellátás nélkül is feltölthetők; a hosszabb utánszállítás kiküszöbölhető; a nemzetgazdtságban tárol anyagok köre bővíthető;
	A változások elodázása miatt behozhatatlan leszakadás; Túlterhelt szakemberek.	A szemlélettel szembeni bizalmatlanság; A változtatások kidolgozására nem áll rendelkezésre humán erőforrás; nem sikerül a három fázisra elegendő anyagot raktározni, az zsákmányolás- sal nem sikerül a készleteket kiegészíteni; nagytömegű anyagszállítás nem lehetséges;

3. ábra.
A hagyományos és az aszimmetrikus hadviselés támogatásának
összehasonlítása¹³

A gerilla hadviselés klasszikus vezetői sok esetben fel tudták építeni haderejüket — és annak támogatását — a hagyományos haderő bukása után. A harc eljárások egyes fázisai eltértek ugyan, de valamennyi „ikon” egyetértett abban, hogy a lakosság támogatása nem nélkülözhető. A hagyományos elvek szerint szervezett haderő támogatásának vizsgálatakor bebizonyosodott, hogy a gerilla hadviselés elvei szerint szervezett sereg

¹³ A szerző által készített ábra. Adatforrás: A különleges erők önálló logisztikája – Előadás 2010. szeptember 28-30, Budapest, ZMNE Nemzetközi konferencia (New challenges in the field of military sciences 2010 VIIth International Conference)

ellátási lánc szemlélet szerint nem támogatható. Azonban ha a támogatást egy más szemlélet szerint vizsgálva kitűnik, hogy a nagy haderő támogatási rendszere adott földrajzi térségben és/vagy anyagnemben felülmúlható, vagy a fölény irrelevánssá válik.

Összefoglalás

A történelmi példákat elemezve megfigyelhető, hogy aszimmetrikus hadviseléssel sikeresen vehető fel a harc egy létszámbeli-, technikai fölényben levő haderővel szemben, létezik alternatív megoldás a kis államok részére, amelyek biztonságukat egy náluk jóval erősebb hadigépezettel szemben kívánják szavatolni. Fokozottan igaz ez, ha az e fajta hadviselésre a haderőt tudatosan felkészítik, nem megvárva a hagyományos haderő bukását már békeidőszakban. Felmerülhet a gondolat az aszimmetrikus hadviselés alapelveit nemzetvédelmi stratégiaként alkalmazni, amennyiben a tömeghadseregek másolására anyagilag nem képes az ország, a szövetségi rendszerhez való csatlakozást a politika nem támogatja, a semlegesség deklarálása nem nyújt kielégítő biztonságérzetet, a tömegpusztító fegyverek birtoklása nem összeegyeztethető az ország értékrendjével.

A logisztikai lehetőségeket vizsgálva kitűnik, hogy a fölényben levő haderő ellátási lánc szemléletű logisztikája felülmúlható, vagy előnye irrelevánssá tehető. A logisztikának kellően rugalmasnak kell lennie, hogy az aszimmetrikus hadviselést kiszolgálja, mely alapelv alkalmazásának a ma érvényben levő doktrínális szabályozás szerint nincs akadálya. A lényegesen eltérő feladat azonban lényegesen eltérő szervezetet-, logisztikát kíván. Az eljárásokat követni érdemes, de jellemzően egyedi logisztikát kell az aszimmetrikus hadviselés támogatására szervezni.

Természetesen az aszimmetrikus hadviselés vizsgálata során a logisztikai nézőponton túl figyelembe kell venni az erőforrásbeli-, létszámbeli-, technológiai-, információs aszimmetriát is. Az aszimmetrikus hadviselés logisztikai támogatásának vizsgálata önállóan kevés. Mindenképpen figyelemre méltónak tartom, hogy a Professzionális Irregularis Haderő gondolatát felvető szerző, az öt további kutatási terület ajánlásai közül három logisztikai természetű.

Az írás terjedelme nem teszi lehetővé a taktikai-, a hadműveleti-, és stratégiai szintek sikerének elemzését. Fontos kérdés a sikerek időintervallumának, energiaráfordításának vizsgálata. Megítélésem szerint külön kutatást érdemel, hogy a modern társadalom hogyan viselne egy — esetleg évtizedekig húzódó — felszabadítási harcot. Nem cél annak vizsgálata, hogy a kis állammal szemben álló fél valóban veszített-e, vagy csak felhagyott szándékával. Az írásnak nem célja az aszimmetrikus hadviselés nemzetvédelmi stratégiaként való alkalmazásának vizsgálata, létjogosultság kutatása, viszont kiemelt feladata — feltételezve annak lehetőségességét — az irreguláris hadviselés szervezett keretek közötti támogathatóságának vizsgálata.

Felhasznált irodalom

1. Sandor FABIAN, Professional Irregular Defence Forces: The Other Side of the Coin, Thesis, (Naval Postgraduate School), Montetey, California, 2012.
2. ALLIED JOINT LOGISTIC DOCTRINE (AJP-4 (A)), CHAPTER 3, LOGISTIC FUNCTIONAL AREAS, Section II – Supply and service functions, 0303 Multinational Provision, c.,
www.wckik.pl/pdf_prawo/ajp-4.pdf
3. MAGYAR HONVÉDSÉG ÖSSZHADERŐNEMI DOKTRÍNA (A HONVÉDELMI MINISZTERIUM KIADVÁNYA),
3. kiadás, 2012, 80 – 91.
4. Prof. Dr. Báthy Sándor, A honvédelmi célú tartalékok szerepe az ellátási láncban, Budapest, 2008 szeptember, Hadmérnök III. évfolyam 3. szám, ISSN 1788-1919.
http://hadmernok.hu/archivum/2008/3/2008_3_bathy.html
5. Estók Sándor, A katonai és civil ellátási lánc fejlődésének lehetőségei nemzetközi környezetben, Doktori (Phd) értekezés, (ZMNE KLHDI) Budapest, 2011
6. Knoll Imre, Logisztika, gazdaság, társadalom, Budapest, 2003, Kovásznai kiadó, ISBN 963861943.
7. Szenes Zoltán, A Magyar Néphadsereg hadászati készleteinek tartalékolása és széttelepítése, Kandidátusi értekezés, (ZMNE) Budapest, 1986.
8. Báthy Sándor, A Magyar Honvédség háborús anyagi biztosításának új rendszere a védelmi koncepció figyelembevételével, Kandidátusi értekezés, (ZMNE) Budapest, 1991.
9. Fleishhackner Ferenc, A terrorizmus elleni küzdelem logisztikai támogatása, Tanulmány, 2006.
10. Porkoláb Imre, Aszimmetrikus hadviselés: Ortodox és gerilla hadikultúrák összecsapásai, Hadtudomány, 2005/4
11. Porkoláb Imre, A kifárasztó gerilla hadviselési mód,
www.honvedelem.hu/files/9/8571/113-122.pdf,
letöltve 2013. március 15.

-
12. Kecskés Tímea, Az orosz-csecsen szembenállás története. A terrorista módszerek és eszközök szerepe az orosz–csecsen konfliktusban, Doktori (Phd) értekezés, (NKE HDI) Budapest, 2012